

Tulevaisuuden liikenne- ja innovaatiopolitiikka: johdatus ryhmäkeskusteluun

Raimo Lovio

Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu

Edistystä tapahtuu mutta ...

- Edistystä tapahtuu:
 - Biopolttoaineiden kehittäminen 2005 –
 - Sähköautojen uusi aalto 2008 –
 - Kevyen ja joukkoliikenteen kasvava suosio pääkaupunkiseudulla
- Epäonnistumisilta ei ole välttytty (sähköautojen ja akkujen valmistus, joidenkin biopolttoaineiden taloudellisuus) ja kehitys yleisesti hitaampaa kuin on toivottu
- Vallitsevat mallit ovat vahvoja

Hankkeen suositukset

- 10 suositusta jaoteltuna neljään ryhmään:
 - (1) Uusien innovaatioiden kehittäminen erilaisten kokeilujen kautta
 - (2) Poliitikkojen yhdentäminen ja yhdensuuntaisuus
 - (3) Markkinoiden luominen
 - (4) Erityistoimenpiteet vähän tuetulla, mutta tärkeällä alueella
- (1) KOKEILE (2) JOHDONMUKAISESTI (3) MARKKINOITA LUODEN (4) UNOHTAMATTA OLENNAISIA KEHITTÄMISALUEITA

Suosittelusten luonne

- Optioita ja ideoita, parhaita kotimaisia ja kansainvälisiä esimerkkejä, uusiakin näkökohtia etsiviä, ei aivan valmiita ratkaisuja
- Suunnattu innovaatiopolitiikkaan (Tekes, TEM) ja muut vähemmälle (LVM, VM, YM)
- Pidemmän aikavälin periaatteita enemmän kuin lyhyen aikavälin välittömiä ratkaisuja
- Työryhmien keskusteluissa ajankohtaista konkretisointia voidaan haluttaessa täydentää

Välittömiä ratkaisuja

- Suuret hintaratkaisut: öljyn hinnan nouseminen/nostaminen erilaisin ratkaisuin
- Polttoaineiden ja kulkuneuvojen verotuksen kehittäminen
- Hyvien kulkuneuvojen tarjonnan ja hankinnan muu tukeminen
- Biopolttoaineiden ja muun uusiutuvan energian jakeluvelvoitteen kehitys
- Polttoaineiden jakeluketjujen rakentamisvelvoitteet
- Investoinnit kevyen ja joukkoliikenteen määrään, laatuun ja hintaan
- **Vrt. Sähköinen liikenne –hankkeen kannanotto: Sähköautojen suositeltavat edistämistoimenpiteet Suomessa (4.12.2013)**

(4) Unohtamatta olennaisia asioita

- *Liikennesuoritteiden kasvun hillintä & kevyen ja joukkoliikenteen kehittäminen kaupungistuvassa Suomessa (ja maailmassa)*
- Liikenne (tai sen välttäminen) monipuolisena *yhdistelmäpalveluna*
- Palvelujen laatu, määrä ja hinta
- Tekesin Fiksu kaupunki –ohjelma, VTT:n TransSmart, Tekesin haku ”Älykäs vihreä integroitu liikenne”
- Alueille on kehitettävissä uutta työllistävää liiketoimintaa, jolla myös vientipotentiaalia

(1) Kokeilut ja demonstraatiot

- (1) Teknologisista ”laitekokeiluista” **systemisiin kokeiluihin** (käyttäjät, regulaatio, tuotanto- ja jakelujärjestelmät): yhteensopivuus
- (2) **Oppimisen** systematisoitu kerääminen ja välittäminen rehellisesti ml. onnistumiset ja epäonnistumiset (vrt. ohjelmien arviointi)
- (3) **Teknologianeutraalisuuden täsmentäminen:** tuettava monia täydentäviä vaihtoehtoja riittävän pitkään jotta radikaalimmatkin vaihtoehdot pääsevät esiin

(1) Kokeilut ja demonstraatiot

- (4) Verkostojen laajuus ja yhteistyön syvyys (vrt TransEco, ElectricTraffic)
 - *Kyvykkäiden välittäjätoimijoiden tärkeys*
 - Politiikan sektorit monipuolisesti ja tärkeät avainvaikuttajat (mukaan lukien poliitikot), vanhat ja *uudet yritykset, käyttäjät ja kansalaisjärjestöt*
 - *Alueelliset ja kuntatason toimijat (vrt HSL)*

(2) Poliitikkojen yhdentäminen ja johdonmukaisuus

- (5) Yhteistyö politiikka-alueiden välillä
 - yhteistoimintaa (LVM, VM, YM, TEM)
 - eri tasot (EU, kansallinen, paikallinen),
 - kestävyystavoitteiden vahvistaminen itse innovaatiopolitiikassa (minkä tahansa innovaation tulisi olla myös kestävämpi),
 - *identifioi ristiriitaiset viestit (mm. tukien osalta)*
 - uusien tukeminen vs vanhojen heikentäminen

(2) Poliitikkojen yhdentäminen ja johdonmukaisuus

- (6) Suurten ja pienten esteiden, myös odottamattomien ja kaukaisten teknisten ja hallinnollisten esteiden tunnistaminen ja madaltaminen
- (7) Teknologiatyön lisäksi enemmän markkinakysyntää (vrt. jakeluelvoite, CO₂-perustainen verotus) ympäristö- ja liikennepolitiikkaan

(3) Markkinoiden luominen

- (8) Markkinoiden luominen kysyntäpuolen ratkaisuin nykyistä vahvemaksi
 - Verotuksen jyrkentäminen, julkiset hankinnat, romutus, ...
- (9) Innovaatiopolitiikassa tähdittävä kuluttajapäätösten tukemiseen alusta lähtien
 - Ohjelmien ja yksittäisten hankkeiden kestävyystavoitteiden suhde kuluttajien preferensseihin; kuluttajien kuuleminen ja ideoiden kerääminen; innovaation paketointi kuluttajalle
 - Kuluttajien informaatio-ohjaus ja sitä tukevat palvelut

Hyväksyttävyyden vahvistaminen

- Ristiriitaisten intressien kanssa toimiminen:
 - Vanha versus uusi
 - Erilaiset uudet kilpailevat ratkaisut
 - Kustannukset versus kestävyys
 - Muu haluttavuus versus kestävyys